

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemati veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemati veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicijska, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in veljá trisopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 224.

V Ljubljani, v petek 2. oktobra 1885.

Letnik XIII.

Denar — svetá vladar.

IV.

Industrija in denar.

Naš kmet toži nekaj let, da ne more dobiti delavcev. Vse dère v tovarne, češ, tam delam za gotov denar, v senci in sem svoj gospod. Kmet pa naj se pári na solnce, prenaša žejo, preliva pôt. Če se tovarna zapré vsled pomanjkanja naročil, potem s trebuchom za kruhom, ker izgovor je na roki: „Ne dobim dela.“ Kaj porečemo na to?

Sedanja industrija je delo tovarniško popolnem razdelila. Delaveu v tovarni je treba malo učnega časa. Kretati se mora le okoli stroja (mašine), in s časom postane delavec sam — mrtev stroj. Povprek v tovarni ni treba posebne telesne moči, še manj pa duševnih čednosti. Tovarnar lahko kupi kjer in kolikor hoče delavnih moči. Suženstvo v ti obliki se še vedno nahaja v stari Evropi. Agenti prebrodijo mesto in déžél ter nabirajo „novincev“ za tovarno. Kupčija se sklone, in v desetih, dvanajstih letih ni delavec več za nobeno drugo delo. Skupaj živé možje in žene v ozkih prostorih: postali so sužnji. Iz tovarne ne more, ker ne zná drugega dela. Od mladih nog že dela v tovarni, drugega se ni naučil. Priklenjen je s svojo ženo na stroj od jutra do mraka, petek in svetek. Žena tudi hišo zapušča, in mali otroci so brez varuha. Ostudno življenje najdeš v delavskih brlogih.

Časi so slabši, plačilo se zniža, sužnjev je vedno več; delati mora za najmanjše plačilo, da lakote ne gine. Delavec strada ter obupa; polasti se ga jeza in nevošljivost; združi se v tolpe ter delo vstavi. Toda gospod ima denar, zapné si suknjo do podbrade in čaka. Kaj hoče delavec? Lakota ga prisili, da zopet prične delo, jarem je zanj sedaj milost.

Le pogledite ga delavca v tovarni, kako je mršav in slab na duhu in telesi. Prepotnj mesta in trge, opazuj delavca, ko se vrača iz tovarne, z žalostjo in srdom obrneš oči od nesrečnih žrtev sedanje industrije. Dokazano je, da rod hitreje umira, kjer je mnogo tovarn. V Angliji n. pr. je v nekterih po-

krajinah srednja dolgot življenja 15 do 19 let. Toraj s 15 in 19 leti slovó dati življenju, ko bi se moralo še le razvijati, gotovo je žalostno!

Narod hira, stiska ga reva, denar pa se steka v omare mogotcev. Revna hrana, spriden zrak, slabi vzgledi, pomanjkljiv poduk in drugi faktorji pokončujejo delavca. Kdo je temu kriv? Vsak delavec ti more odgovoriti.

Prodati se mora za malo plačilo, ker mrtvi denar ima to oblast. Kako ropotajo kapitalisti in plačani trabanti zoper vse, kar spominja na „mračni“ srednji vek. Kako lepe reči prorokujejo o obrtniški prostosti, prosti kupčiji itd.!

S kako „nevoljo“ se zaganjajo v svoje nasprotnike, češ, da le goljufam škoduje industrijski napredek, a s časom se vse lepo poravná. Sklicujejo se na Ameriko, akoravno so tam druge razmere; kažejo v Francijo, Anglijo, pripovedujejo reči, ki jim pridejo prav. Toda resnica ostane, da neomejena obrtniška prostost, prosta kupčija, množé le kapitalistu njegovo premoženje, in ta napredek hvallijo gospodje kot naravni in najboljši. Neomejena prostost je anarhija, industrijska vojska vseh zoper vse. V vojski zmaga močnejši; pri industriji pa je isti močnejši, ki ima več denarja. Bodi osebno še tako priden, spreten in iznajdljiv, če nimaš denarja, nimaš peruti ter obsediš. Ničesa ne moreš pričeti, svojo glavo in svojo roko podati moraš kapitalistu. Tako uči sedanje življenje. Če si pa zvit, nimaš vesti niti človeškega srca, a denarja obilo, počneš, kar hočeš, ker na trgu kupiš si delavcev. Reven „mojster“ postane na ta način ponižen pomagač, delavec bogatinu, ki niti ne zná prijeti za šilo. Kolikor manj je samostojnih obrtnikov, toliko več tovarniških delavcev, toliko nižja plača za delo. Vedni napredek — napredek reve, nadloge delavskih stanov, napredek slave prevzetnega kapitalista.

In konkurenca? Ta sili podvzetnika, da z malimi stroški mnogo izdela, cenó prodaja ter tekmeča izpodriva na trgu. Skupljeni denar mora pokriti kapital, ki ga je založil, dati mu obresti od kapitala; poplačati mora gospoda za njegove skrbi, povrniti agentom njihove stroške. Vrh tega hoče

imeti tudi svoj dobiček, in kar ostane, to se dá delaveu. Blagó mora biti cenó, kdo naj sedaj trpi? Podvzetnik, tovarnar gotovo ne, ker ravnal bi na svojo škodo proti načelu sedanjega narodnega gospodarstva, ki se zóve: trdi egoizem. Boj se prične. Krivo načelo, egoizem, navadno zmaga v prid podvzetnika, tovarnarja, — le malo je častnih izjem — podleže mu delavec. Kdo pomaga delaveu v tem krutem boji? Smrt, smrt za lakoto, ta angelj davi ljudi, rešuje jih suženjstva, ker „denar ne pozná brata“.

(Konec tega oddelka prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. oktobra.

Notranje dežele.

Veliko priznanje pridobil si je v *poslaniški zbornici* dosedanji drugi podpredsednik in slovenski poslanec baron Gödel. Kakor znano, opozicija prvega podpredsednika iz svoje srede zahteva; večina ji pa tega nikakor ne bo dovolila, pač pa bi ji iz dobrosrčnosti prepustila mesto družega podpredsednika, ktero je do sedaj baron Gödel zavzemal in je omenjeni poslanec tudi prav rad pripravljen umakniti se svojemu nasprotniku, ter kot prost vojak nadaljevati borbo v vrsti drugih poslancev, kar so mu vsi jako pohvalno odobrili. Nerada sicer vidi desnica, da se umakne tako spreten mož, kakor je ravno Gödel iz važnega mesta družega podpredsednika, toda kar mora biti, mora biti! Opozicija si bo družega podpredsednika sama zbrala in bota pri tej volitvi oba kluba, nemški in nemško-avstrijski skupno postopala. Kakor se čuje, utegnil bi se na stol družega podpredsednika vvesti Chlumetzky, dr. Weeber ali pa dvorni svetnik Beer.

V madjarskih magnatskih krogih plete so govorica, da bo Avstro-Ogerska novega *ministra zunanjih zadev* dobila; ta pa da ne bo nihče drugi, nego grof Julij Andrassy, začetnik bosniške politike. To je resnica, da se je Andrassy na Dunaj peljal k cesarju, ki je letos izvanredno opustil ob tem času tolikanj mu priljubljeni lov na Gorenjem Štajarju. Ogerski magnatje trdijo, da je šel Andrassy zato na Dunaj, da se s cesarjem dogo-

LISTEK.

Cesar Karol VI. in trgovina na Kranjskem.

(Spomenica na 200letni rojstni dan cesarja dne 1. okt. 1685.)

(Konec.)

Večkrat omenjeni cesarski patent se glasi:

„Wir Carl der Sechste etc. geben zu vernehmen, wie dass Vermög deren an Uns von Unserer I. ö. Regierung und Hofkammer eingelangten Berichten zwischen den Ständen in Crain nomine ihrer Unterthanen und dem Stadtmagistrate zu Laibach vor (für) sich selbst und im Namen der gesammten Bürgerschaft deren Stadt und Märkte sich seit langen Jahren hero schon abermalen eine Streitigkeit ereignet, welche wir vermög der unter 18/IV. 1731 erlassenen Resolution durch ein von Unserer Regierung und Cammer wolgewachsenen Commission mit Einberuffung der Stände und das Magistrat zu Laibach zu untersuchen und sodann alles wol ausgearbeitet mit Bericht und Gutachten an Uns ad resolocendum gelangen zu lassen Allergnädigst an-

befohlen haben, denen dann auch der gehorsamste Vollzug geleistet worden; inmassen es nun über an Uns beschenehenen Vertrag hauptsächlich dahin ankommt, dass die von denen Theilen angeführte landesf. Patente erläutert werden, übrigens aber Wir überhaupt festgestellt haben wollen, dass der Bürger und Bauer jeder bei seinem Werke verbleibe, mithin sich weder Bauer auf Handwerke noch auf Handel und Wandel, wie hingegen der Bürger sich nicht so stark auf den Ackerbau legen solle, allermassen dem bürgerlichen Handelsmanne in Crain wie in benachbarten Erbländern der bürgerliche Handel und Wandel ganz unbeschränket zustehet, mithin es hauptsächlich nur dahin ankommt, was eigentlich dem Unterthanen in Krain in seinem Gegenhandel zu verstatten sey? als haben Wir was einem und anderm diessfalles zustehet durch gegenwärtig offenes Patent in nachfolgenden Punkten vorschreiben wollen.“

„Erstlichen: dass dem bürgerlichen Handelsmanne in Krain (er seye gleich von einem mit- oder nicht mitleidenden Orte) wie in den benachbarten Erbländern all erlaubter Handel und Wandel gebühre, das ist Kauf und Verkauf

auch Stich- und Tauschhandel auf dem Land, in Stadt- und Märkten in und ausser Jahrmärkten oder Kirchtagen auch in und ausser Lands, dergestalt jedoch, dass die Monopolia u. Propolia verboten bleiben. — Zweytens: verbleibet vor den Geyhandel*) in Crain vorbehalten, was durch verschiedene landesf. Verordnungen absonderlich unter dato 9/4 1553, 23/2 1602, 10/7 1661 und 27/6 1691 von Altersher ist ausgewiesen worden, sogestalt, dass deren Prälaten, Herrn, Rittersn und Pflegern, auch Piarrern, Vicarien und Beneficiaten ingleichen denen Unterthanen im Herzogthume Crain frey stehe ihr eigenes, erzogenes, ungemästes gross und kleineres Vieh, auch allerhand gemeines Geflügel, Eyr, Fisch, Krepsen, Getreyd, Fütterung, Käs, Schmalz, Speck, Schmer, Leinwath, Loden, Leder, Honig, Wax, Oel, Haar (Hanf), Heu, frisch- und geselchtes Fleisch, Knobloch, Zwifel, Brenn- und Bauholz, auch gemachtes Holzwerk, Kohlen, Bretter, Sagtillen, Raiff,

*) Handel auf dem flachen Lande.

vori, kedaj da bode zopet prevzel zunanje ministerstvo, da bode dopolnil, kar je leta 1878 pričel, da se bo Avstrija do Soluna pomaknila. Preden se bo pa vse to zgodilo, bodo pa še počakali, da vidijo, kam se bo s svojo mobilizacijo Srbija obrnila, kajti v zunanjem ministerstvu, kakor tudi na cesarskem dvoru se jim močno dozdeva, da se bo treba proti Srbiji obrniti. Koliko je na tem govorjenji ali na tej „dozdevi“ resnice, ne moremo preiskavati. Mogoče je ravno tako lahko, daje kaj na tem, kakor tudi da nič. Sploh se bode pa kmalo pokazalo, kako se bodo reči tam doli zasukale.

Hrvaški deželni zbor pričel se je 30. sept. Dan poprej zbrale so se vse tri glavne stranke na posvetovanje, kako hočejo postopati v bodočnosti gledé tistih 18.000 kameralnih aktov, ki so iz deželnega arhiva zginili in v Budapešt romali v državni arhiv. Dotično vprašanje namreč še vedno ni dognano. V prvi seji sporočal je predsednik Hrvat o pozdravljenji, s katerim se je predsedništvo deželnega zbora poklonilo v Požegi presvitlemu kralju.

Vnanje države.

Kedar je človek v resnici za smrt bolan, ga dohtarji vsega sveta ne rešijo. Nekako tako godilo se bo s Turčijo in Balkanom. Pravijo, da mislijo diplomatje *bolgarske homatije* v red spraviti s tem, da se bodo sošli v Carigradu in ondi sklenili, kaj naj bo v bodoče z Bolgarijo. Kaj da bo ž njo, to se že danes vé; ostala bo namreč združena, kar se ima le sama sebi zahvaliti. Če bi se bila na diplomate zanašala, bi se še dolgo dolgo ne bila zedinila. Diplomati bodo le še toliko storili, da svojo čast rešijo in bodo združenje pripoznali in Bolgarija bo s tem vrejena. Vse drugo vprašanje pa je, kaj bode z drugimi balkanskimi državami in državciami, ktere je bolgarski potres tudi iz spanja zdrnil in se začudene ozirajo, kaj da bode? Po vsem opravičeno je toraj vprašanje, ali bodo diplomatje imeli zadosti vpliva na te prebujene dežele južne Evrope, da bi jih v redu obdržali? Kakor vemo je Srbija že pod orožjem in Grška tudi že svoje parnike proti Solunu pošilja, ob enem pa na narodnih taborjih sklepa, da hoče Epir, Tesalijo in Macedonijo. Tudi bratra Črna gora posluša, kaj da bo in si nekaj o njej v ruskih vladnih krogih na uho šepetajo, da bi bilo menda dobro Battenberga v Bolgariji odstaviti in na njegovo mesto Črnogoreca postaviti. Kaj ko bi bil ta Črnogorec zet kneza Nikolaja, Peter Karadjordjevič, o katerem smo sporočali, da se je nedavno na Balkan podal! Nekteri časniki so trdili, da je šel v Bolgarijo, drugi pa, da na Kosovo polje. Če bi le količkaj kazalo to sumničenje vresničiti, smemo preverjeni biti, da bo to začetek še večjih homatij, pri kterih bo kri tekla. Battenberg je zadovoljen s sedanjo Bolgarijo, kakoršna je sedaj. Karadjordjevič bi gledal dalje. Zedinjena Bolgarija je že sedaj jako lep kos zemlje. Če bi mu bila sreča junaška mila, dala bi se morda današnja Bolgarija danes ali jutri zjediniti tudi še s Črnogoro, to se vé, da tudi kar čez noč; divji Albanci bi v tej novi državi izvestno ne bili bolj nezadovoljni, kakor so sedaj pod Turkom. Ali kaj pa Srbija? Nikakor bi k takemu postopanju ne molčala in morda že sedaj ne bo, kajti malo je vrjetno, da bi si bila zastoj toliko stroškov na glavo nakopala, kakor jo bode ravno sedanja mobilizacija veljala. Vrh tega je pa po njenih mislih tudi ravnotežje zmedeno in to se mora popraviti. Diplomatska konferenca bo toraj pač lahko priznala, da ostane, kar se je v Bolgariji kar čez noč zgodilo, zabraniti pa večjih homatij na Balkanu ona ne bode mogla, ker so ravno ondašnja plemena že preveč razburjena.

V *Filipopolj* prihaja vedno več vojaštva iz Sofije. Nedavno dospelo je tjekaj bolgarsko konjištvo, ktero se je takoj podalo na mejo na stražo. Za konjiki prišli so topničarji in pešci. Prebivalci so jim šli nasproti in so jih z nepopisljivem nav-

dušenjem sprejeli. Hiše so jim okrasili z zelenjem in zastavami, zvečer dohajočim so pa mesto razsvetilili in bengaličen ogenj prižigali. Knez je rekel, da so le zaradi previdnosti bolgarske čete v Filipopolji in ne misli na nikak zloben korak proti Turčiji.

Črnogorci zvezali so se z radikalnimi srbskimi beguni v Bolgariji in hočejo skupno ustanoviti *legijo prostovoljcev* proti Srbiji. Posebno pridna in delavna v tem oziru sta črnogorski senator Peko Pavlovič in njegov sin. Tudi radikalni srbski inženir Pasič, ki je moral lansko leto iz Belega grada pobegniti in se je v Bolgarijo rešil, je z njima v zvezi, da bi pristujeni mu sedanji vladi v Belemgradu ktero založil. Vse bi bilo, ko bi le za denar ne bila tako trda. Do sedaj imajo še le 40 mož skupaj. Slabo se tudi vsem tistim Srbom godi, ki so jo s Pasičem vred lansko leto čez mejo pobrisali. Od kar jih je bolgarska vlada od srbske meje v notranje kraje prestavila, ker se je bati, da bi ji ob meji sitnosti delali, jim tudi živeža jelo primanjkuje ter je šel Pasič h knezu prosit, da naj jim da kaj podpore. Vseh skupaj jih je 80 in so pod načelništvom popa Zike Milenkovića.

Iz *Srbije* imamo zopet nekaj vrlo zanimivih novic. Dva madjarska časnika podala sta se k srbskemu prvemu ministru Garašaninu u pozvedovat kako se njemu kaj zdi. Garašani pravi, da ni mogoče, da bi se požar po Balkanu z mirnem delovanjem pogasil. Da bi se zopet „status quo“ (kakor je poprej bilo) napravil, o tem niti govora ni! Póčili se bomo, to je gotovo, pravi Garašani, kaj bo pa potem, to pa edino le Bog vé. Nam se ni bati, kajti pripravljeni smo. Zunanje države so pa neki jako nevoljne na predrznega Aleksandra v Bolgariji, in ga neki mislijo odstaviti in nadomestiti z danskim vojvodo Waldemarjem. Tudi stari srbski politikar Ristič, ki je bil še pred desetimi leti glavna oseba v celi Srbiji, je teh misli, da Srbija ne sme za Bolgarijo zaostajati. Vendar je pa on zadovoljen, če se Bolgarija povrne v svoje poprejšnje meje; če pa ne, nastala bo grozovitna vojska po celem polutoku. Bolgarija je namreč sedaj še enkrat tako velika postala kakor Srbija, kar pa Srbom ni prav nič všeč. Po Belemgradu in po drugih mestih je med zreliimi možaki vse tiho; skrbi jih, kaj bode, ko bode treba odprte skrite predale in usnjate pasove, kjer imajo spravljene svoje rumenjake, ter jih šteti za mobilizacijo, za ktero so denar za prvo potrebo na Dunaji dobili. Na veliko korist razširja se nezadovoljnost v Stari Srbiji vedno na večje kroge in bodo prebivalci došle srbske vojake z navdušenjem sprejeli. Brambovci mislijo iz Srbije tjekaj poslati; če bi pa tistih ne bilo zadosti, bodo pa še okoli 60 tisoč stalne vojske tjekaj potisnili. Velikošoleci vstopili so že za prostovoljce v pešpolk kraljevića Aleksandra 28. sept. General Milutin Jovanovič pozdravil jih je dobrodošle kot zastopnike srbskega razumnštva v armadi; zahvaljeval se jim je za domoljubno navdušenje in je ob enem izrekel prepričanje, da prostovoljci svojega domoljubja in požrtvovalnosti ne bodo le pri obrambi domovinskih mej razkazovali, temveč se bodo taisti tudi pri razširjanji meja domovine skazovali na slavo naroda in kralja. Prostovoljci zaklicali so mu navdušene „živio“, kakor tudi na narod in kralja. Kralj sam izrazil se je ob neki priložnosti, da je sedaj čas tukaj, da si Srbija pribori zopet nekdanje svoje pokrajine. Kakor velikošoleci vstopili so tudi Belograjski bogoslovci v vojsko. Učiteljsko društvo sklenilo je društveni zaklad državi na razpolaganje izročiti. Narod se skuša v požrtvovalnosti za domovino.

Turčija misli v stari Srbiji napraviti velik vojaški tabor iz kterega hoče *uporne Albance* pestiti. Posebno okoli Djakova, ne daleč od Prizrenda, je vsa Albanija kviško in so bili Turki v naj novejšem času že večkrat prav dobro tepeni. 29. septembra napadli so Turki zopet ondašnje

ustaše, pa se jim je presneto slaba godila. Teči so morali, kar so jih le noge nosile, da so si rešili borno življenje. Ker so si pa kljubu temu v glavo vtepli, da morajo ustaše premagati in zatreti, poslali so novih čet tjekaj, kterim se bode pa morda še slabeje godilo, kakor prvim. Kajti le ti so se v divjem begu rešili, sedanje so pa ustaši od vseh strani okolili. Sploh Turčija v Albaniji ne bo ničesar opravila dokler bo hodila tjekaj le zajce streljat. Pokrajina je od Novega Pazara pričenski pa do Epirske meje vsa v ognji in so se nedavno tudi Miriditska plemena dvignila proti Turčiji.

Izvirni dopisi.

Iz Polja, 30. sept. (Nesreča na Savi.) V ponedeljek, 28. septembra, se je pripetila velika nesreča na Dolskem brodu pod Zalogom in sicer na ta način:

Po sedanjem deževju je Sava, čez ktero prepekujejo na imenovanem brodu, tako silno narastla, da je nje voda segala do železne vrvi, na kateri je v gotovo varnost pritrjena priprava (pruke) za prepeljevanje. Nevarnost je tedaj pretila, da bi silna in močna voda utegnila spodkopati lesovje (kôze), ki je sklepalo in nosilo ono železno vrv in tako odnesti lesovje (kôze) in vrv. V očišled tega se ohrabri 8 možakov, ki so na svojo roko sklenili rešiti vrv. V čoln stopijo; zdaj odvijajo vrv ter jo v kolobaru pokladajo v čolnu. Vse je šlo dobro in srečno, dokler še teža ni bila prevelika; a tudi teža cele vrvi, ko bi jo bili srečno razvili in modro zvijali po čolnu, bi ne bila kljubovala, ko bi bili možje pazili na ravnotežje. A ko pridejo do srede Save, je čoln vsled nepravilnega pokladanja železne težke vrvi zgubil ravnotežje in — kar po koncu se je postavil v sredi dereče Save v nje silovitih valovih. V resnici britek trenutek in nevaren položaj! Dva možaka ostaneta v tem položaji mirna ter tako pri polni zavesti, skočita v Savo in srečno priplavata do vrbovja — na suho. Ostale šestere je pa nekoliko strah prešinil, da so nekako zamudili pravi trenutek in čoln, ki se je jel potapljati, jih je s seboj potegnil v valovje; v trenutku so zginili v valovih pod vodo. Toda roka Božja bila jim je mila in gotovo smemo reči, da jih je angelj varuh srečno vodil pod vodo. Previdnost Božja namreč zapelja vse te nesrečne na neko melino, t. j. vzvišeni kraj, kterega je Sava s svojim peskom si postavila, in tukaj — kar stali so vsi po koncu na nogah. Tukaj zdaj stojé in kličejo ter čakajo. Eden onih, ki je ravnokar priplaval iz Save, se zopet osrči ter s pomočjo še drugih, ki so opazili nesrečo, izvleče srečno iz valovja petero teh; eden teh pa je bil nekoliko oddaljen in je tudi stal na melini; a dobil je pogum in, ker je menil, da bode toliko nizka vsa Sava tje do kraja, se spusti sam na daljno peš-pot po Savi; a kmalu stopi v globočino in videli so pričujoči, da je padel po vodi in ko se je z glavo poravnal po vodi, — zginil je v valovih. Ta je bil oženjen in je pred 2 mesecoma dobil odpust (Abschied) od vojaščine. Tako sem slišal iz zanesljivih ust. — a.

Na Dolgem, 29. sept. (Strašna povodenj.) Po 12 prav lepih in gorkih dnevih je nastopilo zadnji petek, 25. t. m., deževno vreme in deževalo je štiri dni in štiri noči skoraj neprenehoma, in

Bänder, Höffer (Hafnerwaare), Offenblachen, Zwileh, Ross-Tacken, Sibböden, frisch- und gedörrtes Obst und alle andern Waaren, so sie in ihren Häusern, Mayrhöffen, Wirthschaften, Grunden und Hueben selbst erzaigen und arbeiten bey ihren Häusern und Grunden oder in deren Städten und Märkten oder ausser Landes nach ihrem Belieben ungehindert zu verkaufen, zu vertauschen oder sonst zu verhandeln, ohne dass der Unterthan schuldig seye solch eine Waare vorhero seiner Grundherrschaft oder der Bürgerschaft im Land anzufallen*).

„Drittens: stehet dem Unterthan frey in seinem Geyhandel in und ausser Landes in Städten oder auf dem Gey zu führen erkaufft oder etauschtes Saltz und Wein, wie auch allerhand Eysen und Stahl, so um Wein oder sonst in den Städten und Märkten eingetauscht wird, Salliter, Büchsen-Pulver, allerhand gemachte Kleider von grobem Tuch, gemachte Stiefel und Schuh,

*) anzubieten.

auch was er sonst obbesagter massen mit seiner Hand verfertigt.“

„Viertens: ingleichen mag der Unterthan allerhand nicht verbottene Waaren in das Land herein bringen und im Land auf dem Gey oder in Stadt und Märkten versilbern oder vertauschen, so er gegen sein hinausgeführte Waaren an Bezahlungen oder zur Gegenladung überkommen hat und zu seinem eigenen Hausnotdurft nicht bedarf.“

„Fünftens: bleibet der Verkauf denen Unterthanen stäts verboten, jedoch ist darunter nicht zu rechnen, wann sie bey denen Herrschaften ein Bau-, Zinss- oder Zehend Getreid an jenen Orten, wo solches wachset, gezinset oder gezöhret wird, erkaufft, und weiters auf die Wochen Märkt im Land oder in das Görzerische oder Wälschland hinaus führete.“

„Sechstens: seyend die Wochenmärkt allein vor Stadt und Märkt erlaubt massen solche vor die Dorfschaften verboten bleiben und abzustellen seyend, ausser es wäre dazu ein Dorf durch besondere landesf. Freiheiten berechtigt; um aber die Wochen-Märkt auf dem Gey geschwinder abzustellen,

solle jedes derselben Orte ein Titulum gehörig darthun.“

„Sibenden: seyend die fremden Kraxenträger und Hausierer nach Inhalt deren öftters publicirten Patenten abzuschaffen, es wäre dann deren einer oder andere mit landesf. Schutzpatenten versehen.“

„Dieses ist also dasjenige, mit welchem die Unterthanen von denen Dorfschaften in Unserm Land Crain zu handtieren befugt mithin in anderen der Bürgerschaft allein zustehenden Handthirung bey Verlust derjenigen Sorten, mit denen sie betreten werden, einigen Eintrag zu thun sich nicht anmassen sollen, damit sich nun männiglich hieftiro darnach zu richten und vor Schaden zu hüthen wisse, haben Wir solches hiemit durch gegenwärtiges General zu gemeinen Nachrichtung zu publiciren und beynebst allen und jeden Unsere nachgesetzten Obrigkeiten Landgerichtsinsabern und Gericht sammt deren selben Verwalter ernstlich anbefohlen, dass sie ob diesem Unserem General-Mandat festiglich handhaben und diejenige so dawider handeln und darob betreten oder erfragt werden mit würllicher Einziehung des Gutes damit sie gehandelt bestraft

sicer kolikor dalje, toliko huje. Vlekel je močen jug in je vedno nove, dežja polne oblake drvil sem od morja v naše gore. Vmes se je v prestankih bliskalo in gromelo; v nedeljo večer pa se je nebo kar svetilo v skoraj nepretrganih bliskih, katerih sem 18 do 20 v minuti naštel.

Že v nedeljo proti večeru je Sava tu in tam izstopila in tudi Bistrica, ki izpod Triglava pride, je strahovito naraščala, tako, da so morali Šmercevo brv proč vzeti, če niso hotli, da jim jo Bistrica odnese. Najhujše pa je prišlo v ponedeljek zjutraj. Ob polu osmih se nebo stemni, kakor da bi se hotla noč narediti in zdaj začne kakor iz škafe liti in lilo je med bliskanjem in gromenjem dve uri neprenehoma. Vsi studenci in potoki bruhajo kakor zgovorjeni vsi ob enem neznane množine vode, tako, da jo struge in grabni več držati ne morejo. Ne le po ulicah in cestah so celi potoki tekli, ampak tudi po njivah in travnikih si je voda struge kopala. Vse vodé so hotle naenkrat v dolini biti, kjer ste Sava in Bistrica že tako iz bregov stopile. In zdaj je nastopil prizor, ki je naš kraj in našo dolino takorekoč v onem hipu prenaradil in predru-gačil. Razdivjane vode niso poznale nobenih mejá več; kjer še nikdar ne pomnijo ljudje, da bi voda tekla, so bile zdaj cele reke in med prvimi hišami v Mojstrani so se meter visoki valovi drvili, ki bi bili Krakovske čolne lahko nosili. In vse to je tako nanagloma prišlo, da še ljudje iz hiš niso mogli vteči, dasiravno je bilo po dnevi.

Strahovito in pretresljivo je bilo gledati, kako so ženske po zgornjih hišah in mostovih letale, roke vile in na pomagaje vpile. Ali kaj ko jim na prvi hip ni bilo moč pomagati. Le Jeseniška dva žandarja sta se skoz valove, do prsi v vodi, do Požganove hiše pririla, ki je bila najbolj v nevarnosti. Pozneje so prišli nekteri možaki in prinesli dolge lestve, po katerih bi bili ženske rešili, ko bi voda ne bila jela vpadati. Vendar se je med tem nekoliko zvedrilo in voda je jela očividno vpadati. O poludne so bile ženske že rešene. Iz mnogo drugih hiš so možje ženske in otroke na ramah odnesli v bolj varne kraje, in tudi živino so komaj rešili. Nekatere hiše pri vodi so po večem izpraznili, drugih pa še mogli niso. Po mnogih hišah je voda stala čevlji ali dva visoko, in hišno orodje je plavaló sem in tje. V neki hiši je voda prišla celó v peč.

V ponedeljek ponoči je bilo več hiš praznih, ker si ljudje niso upali v njih stanovati iz strahu pred novo povodnijo, ki je na večer vnovič pretila. In res se je na noč še dvakrat strašno vtilo, zadnjikrat pa ob enajstih po noči in potem je bil mir. Sever je potegnil in zjutraj so bile gore vse bele snega. Mrzlo pa lepo jutro nastopi; vodé, če tudi ne več tako velike, vendar še strašno in nenavadno šumé in hité po mnogo novih potih naprej ali pa si še novih potov iščejo.

Zdaj je bilo še le mogoče, nekoliko in po vrhu povodenj pregledati. Nisem v stanu tega razdjanja popisati. Mnogo lepih njiv in travnikov zjutraj ni bilo več; železnikove ledine je zopet velik kos odrezalo, farovške spodnje ledine pa polovico vzeló, drugo pa zasulo. Na Mojstranskem polji nasproti

ledine, kar ni odneslo, je pa z blatom in glino pokrilo, tako, da je vsa zimska setev vničena. Odnesla je nekaj stogov z vsem, kar je bilo v njih. Stoletne vrbe in jesena, ki so bregove branili, so zginili, povodenj jih je iztrgala in s seboj odnesla, kakor igrače. Videl si po vodi plavati hlude, deske, oglje, cele drevesa, odtrgane lesene koze in drugo tako šaro. Savski most je kar odrezala in s kašto vred s seboj odnesla. Velikansko kašto v brambo cesarske ceste je voda pobrisala, da se še več ne pozná, kje je stala. Občinska pota so vsa razdrta, cesarska cesta na mnogih krajih silno poškodovana, železna cesta pa tu in tam posuta, spodbupana ali sploh nerabljiva.

(Konec prih.)

Iz Škofje Loke, 1. oktobra. Svoje dni se je vstanovil v Loki kvartet, ki je prepeval v prostih urah domače pesmice. A kmalu se je razrušil. Najprej se je ločil prijazen gosp. Rok; na to je šel čez hribe ljubeznjivi gosp. Valentin, in danes je Loko zapustil tudi voditelj kvarteta, gosp. Miha, ter se preselil na Notranjsko, v Hrenovice. Od nekdanjega kvarteta ostal sem — sam.

Ne bo mi gosp. Miha za zlo vzel, ako o priložnosti slovesa kratko omenim njegov vpliv na socialno življenje v Loki.

Sem ter tje so se čitalnice tako zvrgele, da ljudstvu več škodujejo nego koristijo. A pri nas je nekaka izjema. Tudi naša čitalnica sicer komaj životari, kakor se navadno tudi drugim čitalnicam godí, pa škodljivo vendar na ljudstvo ne vpliva, ker duhovščina ima v nji odločilno besedo. Zadnje štiri leta je na njo posebno blagodejno vplival g. Miha. Vsled posebne muzikalične izobraženosti in nadarjenosti, je bil v nji glavna, merodajna oseba in tudi porok, da so bile igre poštene, pesmi dostojne in časniki nespodtlikljivi.

Kdor je kedaj v Loki prenočil, se je gotovo čudil in se nekoliko še dandanes čudi surovemu vpitju in razgrajanju po mestu v pozno noč. Blagi gosp. Miha je skušal to za celo mesto sramotno razvado odpraviti. Zbiral je navadne fante, tudi dvomljive veljave, ter jih je v petji podučeval z občudovanja vredno potrpežljivostjo. Zato so mu pa tudi učenci-ponočenjaki peli pogosto po trgu o času, ko je bilo gosp. učitelju kaj malo ljubo. Dober namen bo Bog poplačal, če tudi ni bilo trudu primernega sadu.

Zlasti je veliko storil za cerkveno petje. Pač malo je krajev na Kranjskem, kateri bi se mogli meriti v cerkvenem petji z Loko in Staro Loko. Tu je življenje! Naša organista kar komponirata! Povsod se vidi vpliv gosp. Mihela. In gosp. vrednik! kje imate kaj tako pridnih dopisovalcev, kakor je bil „y“ iz Škofje Loke? Učene in priproste, resne in šaljive reči, malenkostne in znamenitne dogodke iz našega mesta in okraja je vestno poročal „Slovenčevim“ čitateljem.*)

Res, zgubili smo marljivega delavca v cerkvi in šoli, ter zvestega, odkritosrčnega, vedno veselega in šaljivega prijatelja. Spremljajo ga na Notranjsko naša srčna vošila, da bi tudi tam zamogel vsestransko in blagonosno delaven biti. Bog ga živi!

Iz Celja, 29. sept. Navajen si sicer, dragi čitatelj, pod napisom „iz Celja“ le o neslanih burkah in surovostih naših nemčurskih „Abderitov“ in „Don Quijotov“ čitati, in ako ti zatrdim, da te danes s tem in enakim nočem vznemirjati, da me je marveč volja popisati slavnost, da, krasno slavnost, s katero so Slovenci južnega Štajarja vsemu svetu pokazali, da živijo in še v dalje krepko živeti hočejo — boš morebiti v duhu vskliknil: „Zamore li kaj dobrega iz Celja priti?“ In vendar je takó.

V nedeljo, 27. septembra, priredilo je namreč „Slovensko pevsko društvo za južni Štajar“ v dvorani „Hôtel Elefant“ (to je v kazinski restavraciji, zares čudna osoda!) sijajen koncert, pri katerem je sodelovala polnoštevilna godba c. kr. 47. peš-polka (domačega). Začetek mu je bil ob 1/2 5. uri popoldne. Dvorana bila je do zadnjega kota napolnjena in lahko rečemo, ves južni Štajar poslal je svoje zastopnike (celó iz bele Ljubljane gostje so nas oveselili s svojim prihodom). Naši nasprotniki, kateri so se z vsemi močmi trudili koncert zabraniti, so imeli priložnost prepričati se, da nas je še veliko, in da še ne mislimo tako kmalo njim za ljubo izpovršja mile naše domovine izginiti.

*) Da, res; Bog mu plati! Upamo pa, da bode tam svoje blagodejno delo nadaljeval; saj potrebujemo dopisov od vseh krajev. Prosimo!

Kar se koncerta samega tiče, moramo pripoznati, da se je izborno vršil. Godba našega domačega peš-polka igrala je z ono natančnostjo, ktere smo pri njej navajeni; osobito „pesni venec“ silno srečno iz domačih napevov sestavljen in kaj okusno aranžiran za orkester po g. V. Parma, je občinstvo kar očaral. Godba je morala poslednje, n. pr. „Mila lunica“, „Hej Slovani“, kateri napev je občinstvo stojé poslušalo in z gromovitimi „živio“ odzdravljalo, ponavljati. — Pevski zbor, nad 70 glasov močen, je pod vodstvom g. dr. Gros-a iz Ptuja svojo nalogo z ozirom na okoliščine, ktere niso pripuščale več skupnih vaj kakor ene ali dve, vrlo rešil. Posebno nas veseli povdarjati, da se tudi nežni spol, kateri je bil vrlo zastopan pri mešanih zborih, zanima za „Slovensko pevsko društvo“. Da so pevci in pevke vsako točko ponavljati morali, se umé. Sploh je petje vgođen vtis napravilo.

Ne moremo si kaj, da ne bi tu nekaj opomnili. V eni poprejšnjih števil „Slovenca“ je neki dopisnik iz južnega Štajarja razmotraval program imenovanega koncerta, ter menil, da bi se moralo vodstvo pri prihodnjem koncertu na umetno sestavljene pesmi bolj ozirati, kakor se je do zdaj godilo. Jaz se z g. dopisnikom v tej stvari nikakor strinjati ne morem. Zbor „Slovenskega pevskega društva“ je iz raznih moči, ktere so po vsem južnem Štajarju razkropljene, sestavljen, ter mu je mogoče le eno ali k večjemu dveh skupnih vaj imeti, kar za eminentno koncertne pesmi nikakor ne bi zadostovalo. Pa tudi, ako se oziramo na okus našega občinstva, bo naše vrlo društvo poprej doseglo svoj namen, namreč navduševati za slovensko pesem in ž njo za slovensko narodnost, z lahko umevnimi napevi, kakor pa s koncertnimi pesmimi. Tega se je lahko vsakdo prepričal pri zadnjem koncertu, kjer so ravno priproste in vendar blagega muzikalnega značaja pesmi kakor Vilharjeva „Bodi zdrava domovina“ in Ipaviceva „Slovenec sem“, ali Jenkotova „Tiha luna“ več likanski vtis v občinstvu napravile, kar pa nikakor ne bi trdil o sicer velikanskem in tudi izvirnem: „Mi vstajamo“ (dr. Benj. Ipavice), kateri komad bi morebiti svedoka silno zanimal, občinstvo pa vendar mrzlo pustil.

Po oficijelnem vspredu je Ljubljanski kvartet pod vodstvom g. Valente s svojim vzornim in duhovitim, kakor tudi ženski kvartet iz Laškega (?) s svojim rahločutečim petjem občno pohvalo žel.

Ako ima „Slovensko pevsko društvo“ smoter, netiti ogenj navdušenosti za milo našo očetnjo, ter nas s svojimi milo donečimi pesmimi odškodovati za burne in viharne dneve, ktere smo morali in moramo preživeti v boji za narodnost svojo, v boji zoper surovega in zvitega sovražnika, ktere ga biti je osobito nam slovenskim Štajarcem nemila osoda naklonila, tako lahko rečemo, da se je to društvu posrečilo. Zatoraj mu kličemo iz dna svojega srca: „Vivat, crescat, floreat!“

Ker sem pa v uvodu svojega dopisa obljubil prijaznega čitatelja v miru pustiti s surovostmi naših nemčurjev, zatoraj tudi v najnovejših izgrelih povodom našega koncerta samo rečem: Pozabi naj se!

L. H.

Domače novice.

(Nedeljsko praznovanje) razteza se na vsako obrtniško podjetje, naj ima taisto pomočnike ali ne, kakor to najnovejši odlok c. kr. trgovinskega ministerstva določuje.

(Pohvalo) dobil je g. Josip Dekleva iz Postojne od c. kr. deželne vlade kranjske za njegovo vspešno delovanje pri pogozdovanji krasa.

(Obrok za vplačilo poštnega naloga) skrajšal se je s prvim oktobrom od 14 dni na dva dni. Kdor bi toraj po pošti dobil plačilni nalog za kako reč, naj se podviza, sicer se nalog neizvršen vrne, od koder je prišel.

(Mrzlo vreme) nas je letos ogoljufalo. Druga leta se je navadno po mrzlem vremenu zjasnilo. Letos se zastonj oziramo pod oblake, od koder nam dan na dan nalija, da se Bogu usmili. Mrzlo je pa že tako, da človeka v roke zebe.

(Vinogradni davek pa trtna uš.) Hohenwartov klub v državnem zboru imel je 28. septembra sejo, v kateri je slovenski poslanec g. Mihael Vošnjak sprožil vprašanje, kako je z davkom tistih vinogradov, ktere je vničila ali pa napadla trtna uš. Po današnji postavi za zemljiščni davek, sme se poslednji le vsakih 15 let spremeniti. To bi bila pa

werden sollen, als von welcher Straf Uns der halbe Theil dem Gerichte aber worinnen sie betreten werden und von denen auch die Ausrichtung beschihrt ein Viertel und dem Anzeiger auch ein Viertel zu erfolgen ist. Auch der Fall, als die Gerichte an gebührender Ausrichtung saumig erscheinen oder es auch gar unterlassen würden, wollen Wir uns gegen diejenigen die wirkliche Bestrafung in allerweg vorbehalten haben.“

Geben in Unserer Hauptstadt Grätz, 14. Dez. 1737.

Johann Christoph Graf von und zu Wildenstein, Statthalter.

Commissio Sac. Paes. et Catholicae Majest. in Consilio

Johann Georg H. v. Stubenberg.

Johann Carl Edler v. Hofrain, Kantzler.

Amtsverwalter Johann A. Edler v. Luidl.

Ako ob kratkem povzamemo zadržaj tega cesarskega ukaza, spozná se iz tega, da si je cesar Karol VI. resno prizadeval vsem podložnim pravičen biti ter nobenemu ne prizadeti krivice, po drugi strani spozná se pa tudi njegova skrb in previdnost povzdigniti, pospeševati in braniti promet in obrt po vseh delih njegove države. Spomin tega velikega in slavnega vladarja je bil in naj ostane v hvaležnem spominu.

P. pl. Radics.

vnebovpijoča krivica, ko bi morali kmetje od vničenih vinogradov še dolgih devet let velik davek plačevati, dasiravno nimajo nobenega dohodka. Poslanec Vošnjak povdarjal je živo potrebo, da se ta postava toliko predrugači, da naj se kmetu, čegar vinograd je trtna uš napadla, davek od dotičnega vinograda takoj odpiše. To se lahko zgodi na dva načina in sicer 1. s tem, da se finančnemu ministru pošlje dotična interpelacija ali pa 2., da se obstoječa postava spremeni. Debata o tem predlogu je bila jako živahna in vsi govorniki so bili za to, da se nekaj mora storiti na pomoč ubogemu z davki preobloženemu kmetu. Le to naj bo določil nalašč za to postavljen odbor, po kateri poti naj se pomoč doseže. V dotični odbor so voljeni gospodje slovenski poslanci: Mihael Vošnjak, Vitezič in dr. Poklukar. Le-ti sporazumeli se bodo z vlado in bodo stavili potem dotične predloge. To je prvi korak, ki se je storil na korist našega naroda v zboljšanje narodnega gospodarstva od naših poslancev, ter ga prav z veseljem zabilježimo, nadjajoč se, da jim sledi še mnogo takih na korist preobloženemu kmetu, da se poslancem ne bode očitalo, da za deželo in ubogega kmeta niso nič storili.

(Spremembe pri učiteljstvu na Kranjskem.) Za trdno so postavljeni gg.: Avgust Arzelin, učitelj v Dupljah, Janez Kolar, učitelj na Trsteniku, Miha Bergant, učitelj v Selcih, gospodičina Franja Šmitik, učiteljica v Bohinjski Bistrici, in gospdč. Ana Šmidinger, učiteljica v Šent-Jernej. — Na dekliško šolo v Kranji sta za trdno postavljeni gospodičini: Franja Jugovic, učiteljica tam, in Klotilda Golf, učiteljica v Ribnici. — Na Dobrovo prideta: g. Matija Rant, učitelj v Premu, kot nadučitelj in gospdč. Leopoldina Rozman, učiteljica v Radovljici, na drugo učiteljsko službo. — Gosp. Peter Cebin gré na Prem, g. Fr. Ivanec, učitelj v Sodražici, pa v Dobropolje. — G. Jakob Mencinger, nadučitelj v Boh. Bistrici, je umirovljen. — Umrla sta: gosp. Maks Strojjan, učitelj v Voklem pri Kranji, in gosp. Pavel Zorè, učitelj v pokoji v Šmartinu. R. I. P.!

(Imenovan je) g. Anton Ferluga, dosedaj praktikant pri c. kr. carinskem uradu v Trstu za c. kr. carinarja.

(Služba) začasnega davkarskega pristava je razpisana pri c. kr. davkarijah na Kranjskem. Zahteva se predpisana varščina. Prošnje do 20. novembra.

(Razpisano je) c. kr. podzaložništvo tobaka in loterija v Radovljici in se bo oddalo tistemu, ki bo zahteval najmanjšo provizijo ali pa se zaveže na leto neko zakupnino plačati. Prošnje do 31. oktobra pri c. kr. finančnem ravnateljstvu v Ljubljani.

(Pismonoši) poslali so iz vseh pokrajin avstrijske dežele svoje deputacije na Dunaj v državni zbor s prošnjo, da se jim zboljšajo dohodki. Dotične deputacije prišle so na Dunaj v soboto, kedar se je državni zbor slovesno odprl. Prošnjo za zboljšanje plače predložil bode poslanec Roser.

(Poštni in brzojavni urad) odprl se je te dni v Opatiji pri Reki. V direktni zvezi je po brzojavni žici z isterskimi brzojavnimi uradi, s Trstom in Reko.

(Mariborska e. kr. pošta) dobila je nalog, da mora sprejemati pisma in druge pošiljke, če tudi imajo le slovensk napis. V vseh takih slučajih poprosi naj odpošiljaveca, da poleg slovenskega tudi tudi nemško ime pristavi, kamor je pošiljatev namenjena; če bi se pošiljavec branil to storiti, napiše naj dotični poštni sluga sam. Pri pošiljatkah, ki imajo sloveske napise, mora pošta vedno le slovenske recepte izdajati.

(Svinjska kuga) prikazala se je v svinjstvih Slivniškega grada.

(Vrtinec) napravil je te dni veliko škodo na železniški postaji Račji. Iz založniškega poslopja odnesla je vihra polovico ploščezinaste strehe, katero je na telegrafne poteze vrgla in s tem za več ur brzojavni promet vničila. Deske na kolodvoru zložene frčale so pa po zraku kakor odpadajoče rumeno listje.

Družba sv. Cirila in Metoda in njene podružnice.

(Dalje.)

Velika skupščina.

§ 13. Redno veliko skupščino je sklicati vsako leto enkrat v poletnem času. Kraj ji določuje druž-

beno vodstvo. Prekoredna se skliče, ako je sklene družbeno vodstvo ali družbeno nadzorništvo, ali če jo za gotov predmet zahteva desetina vseh podružnic. V poslednjem slučaju je veliko skupščino naznaniti v 14 dneh potem, ko je zahteva prišla do družbenega vodstva.

Povabila na veliko skupščino je z dnevnim redom vred 14 dni pred primerno razglasiti.

Pravica vdeleževati se velike skupščine.

§ 14. Velike skupščine se vdeležujejo s posve-tovalno in glasovalno pravico

- a) častni družbeniki;
- b) pokrovitelji;
- c) udje družbenega vodstva;
- d) udje družbenega nadzorništva in razsodništva; in
- e) zastopniki od podružnic.

Število podružničnih zastopnikov ustanavlja se tako, da je na vsacih 50 družbenikov en zastopnik; vendar pa mora vsaka podružnica najmanj po enega imeti.

Pooblaščenec in sklepčnost.

§ 15. Podružničnim zastopnikom je dovoljeno, pooblastiti namesto sebe kogar koli izmed družbenikov; vendar eden pooblaščenec ne more za druge podružnice oddati več glasov ko 5; od zastopnikov svoje podružnice pa tudi več.

Velika skupščina je sklepčna, ako je 20 opravičenih glasovalcev pričujočih. Ako se jih ne zbere toliko, naj se skliče druga skupščina, ktera je potem, ako dnevni red ni spremenjen, sklepčna, brez ozira na število pričujočih.

Opravila velike skupščine.

§ 16. Velika skupščina obravnava in sklepa o letnem poročilu in računu, ki ji ga čista družbeno vodstvo in nadzorništvo, o zvišanji ali znižanji družbenih doneskov, o nasvetih družbenega vodstva ali od podružnic, o premembah pravil in o razhodu družbe, ter voli društveno vodstvo in njegovega prvomestnika, družbeno nadzorništvo in razsodništvo ter častne družbenike.

Družbeno vodstvo se voli za tri leta; pa vsako leto izstopi ena tretjina. Prve dve leti določa žreb vodstvene ude, ki izstopijo. Nadzorniki in razsodniki pa se volijo vsako leto iz novič. Glasuje in voli se z nadpolovično večino glasov. A prememba pravil se more le z dvema tretjinama in razhod družbe le s tremi četrtinami glasov pričujočih glasovalcev v redni veliki skupščini skleniti. Pri volitvah se glasuje z listki. Ako je prvo glasovanje brez uspeha, naredi se ožja volitev. Pri enakem številu glasov odločuje, kedar se glasuje, prvomestnikov glas; kedar se voli pa žreb.

Predsedstvo.

§ 17. Veliki skupščini predseduje prvomestnik družbenega vodstva, ali njegov namestnik.

(Konec prih.)

Telegrami.

Dunaj, 2. okt. Vlada je predložila načrte o prevzetji prometa in oziroma popolnem sprejetji v lastno režijo železnice Praga - Du hovo - Bodenbach, dalje o pomnožitvi voznega parka pri c. k. državnih železnicah in o izvrševanji lastniškega prava za vse proge severo-zapadne železnice. Razprava se je pričela zarad potrditve Bulatove volitve v Dalmaciji ter se je končno volitev potrdila z 165 proti 137 glasovom. Končno je bil Smolka za predsednika izvoljen z 292 glasovi od 325.

Dunaj, 2. okt. „Wr. Ztg.“ razglša cesarsko pismo, ki sklicuje delegacije na 22. oktobra.

Petrograd, 2. okt. Novica je izmišljena, da bi Rusija nameravala predlagati odstranitev bolgarskega kneza Aleksandra, na njegovo mesto pa danskega princea Waldemarja.

Niš, 1. okt. Skupščina se je pričela po slovesni službi božji. Jutri bode otvorjena s prestolnim govorom.

Carigrad, 2. okt. Rumunski poslanec pri visoki porti izjavil se je, da med Rumunijo, Srbijo in Grško ni nikakega tajnega sporazumljenja.

Berolin, 1. okt. Avstrijski poslanec grof Szechenyi (beri Sečenj) odšel je popoldne v Friedrichsruhe.

Rim, 1. okt. V pokrajini Palermo 207 bolnih za kolero, mrtvih pa 78, od teh spada v mesto samo 165 bolnih in 72 mrtvih

Tuji.

30. septembra.

Pri **Matiču**: Haupt pl. Hochstätten, c. kr. glavni konzul, iz Atene. — Josip Eder, tovarniški pos., iz Wöllersdorfa. — J. Kučera, mlinski pos., iz Plzna. — Hugon Frühmann, trg. pot., iz Gradea. — Edvin Sartori, zasebnik, iz Levice. — Franc Brelič, odvetnik, s hčerjo, iz Gospiča. — Marija Battagliarini, posestnica, iz Reke. — M. Kljun, kaplan, iz Zelenikov. — Javornik, posestnik, z Vrhnike.

Pri **Stonu**: Miha Reuter, trgovec; Norbert Ulmann, trg. pot.; Nikolaj pl. Polansky, zasebnik; Božidar Czechek, poslovodja; Janez in Henrik Michel, pos. karuselja, z Dunaja. — Janez Bisko, zasebnik, iz Budapešte. — Adolf Kovarschik, Josip Aufmuth, trg. pot., iz Gradea. — Karl Kardos, trg. pot., iz Siofoka. — Karl Faber, zasebnik, s sestro; Jakob Thaller, zasebnik, z družino; Antonija Piacera, zasebnica, s hčerjo, iz Trsta. — Contesa Berta Fabro, zasebnica, s sinom, iz Vidma n. L. — Marka Lindner, pos. hotela, iz Celovca.

Pri **Tavčarji**: pl. Pilot, c. k. glavni konzul, s soprogo, iz Benetk.

Pri **Bavarskem dvoru**: Jurij Voest, trg. pot., z Dunaja. — V. Potočnik, krčmar, z Jezera.

Pri **Južnem kolodvoru**: Marija Mally, zasebnica, iz Celja. — J. Pressel, zasebnica, iz Dobove.

Pri **Avstrijskem caru**: Janez Paa, zasebnik, s soprogo, iz Idrije. — Marija Radešek, zasebnica, iz Rateč.

Pri **Virantu**: Karl Zavodnik, posestnik, iz Žužemberka. — J. Šlajpah, posestnik, iz Trebnja.

Dunajska borza.

(Telegrafno poročilo.)

2. oktobra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	81 gl. 75 kr.
Sreberna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	82 „ 40 „
4% avstr. zlat. renta, davka prosta	109 „ 40 „
Papirna renta, davka prosta	99 „ — „
Akije avstr.-ogerske banke	858 „ — „
Kreditne akije	280 „ 70 „
London	125 „ 90 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleond.	10 „ 01 „
Ces. cekini	5 „ 97 „
Nemške marke	61 „ 90 „

Vsim prijateljem, zlasti vsim gg. duhovnim sobratom, kateri so imeli z menoj v neljubi pravdi sočutje, naznanjam, da me je vsled pritožbe g. nasprotnika tudi slavna naddeželna sodnja v Gradeu popolnoma nekrivega spoznala.

V Ledinah, 28. septembra 1885.

(3) **Janez Demšar, župnik.**

Zahvala.

Za brezštevilne dokaze odkritosrčnega sočutja o boleznih in o smrti nepozabljive naše soproge, oziroma matere, hčere, sestre in svakinje

Terezije Mekinda roj. Prudič,

kakor tudi za ogromno vdeležitev pri sprevedu predrage ranjce k večnemu počitku, izrekamo vsem, osobito prečastiti duhovščini in č. gg. pevcem najglobokejšo zahvalo.

V Cérkniei, 30. septembra 1885.

Žalujoči ostali.

Dva dobra mizarska pomočnika

sprejmeta takoj v delo **Brata Zupan, orglarja v Kamni gorici** (na Gorenjskem.) (1)

Oznanilo.

Zobozdravnik SCHWEIGER

pride za stalno v Ljubljano in pričné poslovanje v prvi polovici meseca oktobra v zasobnem stanovanji **Franc Josipa cesta št. 5 I. nadstropje.** (3)

Ravnokar je izšla ter se dobiva v **Katoliški Bukvarni v Ljubljani** knjiga:

Kmetom v pomoč.

Narodno-gospodarska razprava.

Spisal

IVAN BELEC,

župnik.

Knjiga obsega 9 pól v osmerki. — Cena ji je 25 kr., po pošti 5 kr. več, kdor jih vzame deset skupaj, dobi najjeto brezplačno.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.